

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ภาค ๓

ลักษณะ ๒ การพิจารณา

ดร.จิตฤดี วีระเวสส์
ประธานแผนกคดีสิ่งแวดล้อม
ในศาลอุทธรณ์ภาค ๔

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๔ บัญญัติว่า “ก่อนนำพยานเข้าสืบ โจทก์มีอำนาจเปิดคดีเพื่อให้ศาลทราบคดีโจทก์ คือแถลงถึงลักษณะของฟ้อง อีกทั้งพยานหลักฐานที่จะนำสืบเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยเสร็จแล้วให้โจทก์นำพยานเข้าสืบ

เมื่อสืบพยานโจทก์แล้ว จำเลยมีอำนาจเปิดคดีเพื่อให้ศาลทราบคดีจำเลย โดยแถลงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายซึ่งตั้งใจอ้างอิง ทั้งแสดงพยานหลักฐานที่จะนำสืบ เสร็จแล้วให้จำเลยนำพยานเข้าสืบ

เมื่อสืบพยานจำเลยเสร็จแล้ว โจทก์และจำเลยมีอำนาจแถลงปิดคดีของตนด้วยปากหรือหนังสือหรือทั้งสองอย่าง

ในระหว่างพิจารณา ถ้าศาลเห็นว่าไม่จำเป็นต้องสืบพยานหรือทำการอะไรอีกจะสั่งงดพยานหรือการนั้นเสียก็ได้”

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

๑. โจทก์ในคดีอาญามีหน้าที่นำพยานเข้าสืบก่อนเสมอ หากศาลมีคำสั่งให้จำเลยนำสืบก่อน ย่อมไม่ชอบ

➤ ฎีกาที่ ๖๗๔๗/๒๕๖๐ หลักการสำคัญของการดำเนินคดีอาญาว่า แม้เป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติยกเว้นความผิดให้แก่จำเลยก็ตาม โจทก์ก็ยังคงมีหน้าที่นำสืบให้เห็นว่าการกระทำของจำเลยไม่เข้าข้อยกเว้นความผิดเช่นนั้น หากชี้ว่าในกรณีที่จำเลยได้รับยกเว้นความผิดเช่นนั้นแล้ว หน้าที่นำสืบจะตกอยู่แก่จำเลยไม่

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๒๑๗/๒๕๐๓ คดีอาญามูลกรณคดีเดียวกันซึ่งผู้ว่าคดีฯ ฟ้องโจทก์เป็นจำเลยสำนวนหนึ่งฐานทะเลาะวิวาทกับนาย จ. กับพวกในที่สาธารณสถานตาม ป.อ. มาตรา ๓๗๒ แล้วโจทก์ยื่นฟ้องนาย จ. กับพวกเป็นจำเลยฐานทำร้ายร่างกายโจทก์ถึงอันตรายตาม ป.อ. มาตรา ๒๕๕ อีกสำนวนหนึ่ง ศาลชั้นต้นสั่งรวมพิจารณาโดยให้ผู้ว่าคดีฯในสำนวนแรกนำสืบก่อน เมื่อผู้ว่าคดีฯนำจำเลยเข้าเบิกความเป็นพยานแล้ว ให้จำเลยนำสืบต่อผู้โจทก์ในคดีนี้ไปทีเดียว จากนั้นให้โจทก์คดีนี้นำสืบทีหลังในฐานะเป็นโจทก์คดีนี้และเป็นจำเลยคดีแรกด้วยในคราวเดียวกัน ดังนี้ ไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๔ เพราะ มาตราดังกล่าวให้โจทก์นำพยานเข้าสืบก่อน เสร็จแล้วจึงให้จำเลยนำสืบแก้

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

๒. โจทก์ต้องนำสืบจนปราศจากข้อสงสัย (Proof Beyond Reasonable Doubt)

ในคดีอาญา โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อนเสมอเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย โดยการพิสูจน์นั้นต้องทำให้ศาลรับฟังและเชื่อได้โดยปราศจากข้อสงสัยตามสมควรด้วย

หากมีข้อสงสัยตามสมควรว่าจำเลยกระทำความผิดหรือไม่ ศาลต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๗ วรรคสอง

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

ฎีกาที่ ๓๐๕๗/๒๕๖๓ จำเลยเป็นผู้ครอบครองดูแลอาคารซึ่งเป็นอาคารต้นเพลิง จึงมีหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังดูแลรักษาเตารับหรือสวิทช์ไฟฟ้าให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้โดยปลอดภัย หากจำเลยไม่ดำเนินการถือว่าจำเลยงดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผล อันเป็นการกระทำโดยประมาทด้วยการงดเว้นตาม ป.อ. มาตรา ๕๕ วรรคท้าย เมื่อจำเลยให้การปฏิเสธ โจทก์และโจทก์ร่วมทั้งสี่มีหน้าที่นำสืบพยานหลักฐานอื่นประกอบความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิสูจน์ว่า จำเลยกระทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยประมาทด้วยการงดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผล เมื่อโจทก์และ ...

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

...โจทก์รวมทั้งสี่ไม่มีพยานหลักฐานอื่นนำสืบสนับสนุนความเห็นและคำเบิกความของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานให้มีความน่าเชื่อถือ, มากยิ่งขึ้น ย่อมไม่อาจเชื่อได้อย่างสนิทใจว่า, ฉนวนหุ้มสายไฟฟ้าที่อยู่ภายในตู้รับหรือสวิตซ์ไฟฟ้าที่เจ้าหน้าที่ดังกล่าวระบุว่า เป็นต้นเพลิงนั้น เสื่อมสภาพปริแยกออกจากกันอันเนื่องมาจากการสะสมความร้อนเพราะจำเลยวางกล่องใส่สินค้าปิดทับแน่นเป็นเวลานานกว่า ๒๐ ปี เส้นทองแดงสัมผัสกันโดยตรงทำให้เกิดวงจร, อาร์คหรือสปาร์คขึ้น พยานหลักฐานของโจทก์และโจทก์รวมทั้งสี่ที่นำสืบมา ยังมีความสงสัยตามสมควรว่า จำเลยกระทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยประมาทหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๗ วรรคสอง ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยพยานหลักฐานของจำเลย

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

ฎีกาที่ ๙๑๗๖/๒๕๖๒ จำเลยทั้งสามเดินทางมาที่ห้างสรรพสินค้า ซี. สาขา พระราม ๕ ด้วยกัน แล้วจำเลยที่ ๑ ถูกจับกุมก่อนพร้อมธนบัตรดอลลาร์สหรัฐปลอมที่เก็บไว้ในช่องสีน้ำตาลซ่อนอยู่กับตัวของจำเลยที่ ๑ ต่อมาจึงจับกุมจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ได้ คนละแห่งกันกับที่จับกุมจำเลยที่ ๑ แม้อยู่ในห้างสรรพสินค้าเดียวกัน แต่ก็ไม่อยู่ในฐานะที่จะครอบครองธนบัตรดอลลาร์สหรัฐปลอมร่วมกัน โจทก์คงอาศัยพฤติการณ์ของจำเลยทั้งสามที่ร่วมเดินทางมาด้วยกันเท่านั้นที่เป็นหลักในการดำเนินคดี แต่บุคคลที่เดินทางมาด้วยกันไม่จำเป็นว่าจะต้องกระทำความผิดร่วมกันเสมอไป โจทก์ไม่มีพยานบุคคลใดที่ทราบถึงรายละเอียดของการซื้อและส่งมอบธนบัตรดอลลาร์สหรัฐปลอม พยานหลักฐานของโจทก์จึงยังไม่มีความชัดเจนว่าจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ มีการกระทำร่วมกันกับจำเลยที่ ๑ ที่มีธนบัตรดอลลาร์สหรัฐปลอมไว้เพื่อนำออกใช้ และรู้ถึงการกระทำความผิดของจำเลยที่ ๑ มาตั้งแต่แรกด้วยหรือไม่ จึงให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลยที่ ๒ และที่ ๓

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

ฎีกาที่ ๗๘๒๖/๒๕๖๐ บ. ได้รับแจ้งจากพลเมืองดีว่าที่ขนำที่เกิดเหตุ มักจะมีวัยรุ่นมั่วสุมดื่มและเสพน้ำดื่มพีชกระท่อมเป็นประจำ บ. กับพวก จึงนำกำลังไปยังที่เกิดเหตุ พบจำเลยกำลังดื่มใบพีชกระท่อมจึงได้ตรวจค้น พบกระเป๋าสะพาย ๑ ใบ วางอยู่บนชั้นวางของในขนำข้างประตูภายในมีอาวุธปืนพกกลุ่กของเดี่ยวขนาด ๑๒ ไม่มีหมายเลขทะเบียน และกระสุนปืนลูกซองขนาด ๑๒ จำนวน ๓ นัด การที่พบจำเลยอยู่ในขนำที่เกิดเหตุเพียงคนเดียวและตรวจพบอาวุธปืนของกลางดังกล่าวอาจจะแสดงให้เห็นว่าจำเลยอาจจะมีส่วนร่วม หรือเป็นข้อพิรุณสงสัยที่แสดงว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิด แต่ก็ไม้อาจรับฟังยืนยันเชิงตรรกะว่าจำเลยได้กระทำผิดนั้นจริง ในคดีอาญาโจทก์ต้องมีหน้าที่นำสืบให้ได้ความชัดตามข้อกล่าวอ้าง ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๔ แต่พยานโจทก์ยังมีข้อสงสัยตามสมควรว่าจำเลยมีอาวุธปืนและลูกกระสุนปืนของกลางไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับใบอนุญาตหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๗ วรรคสอง

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

ฎีกาที่ ๕๑๓๑/๒๕๕๔ ผู้ตายขึ้นรถยนต์กระบะของจำเลยแล้วออกจากร้านอาหารไปด้วยกัน จำเลยขับรถพาผู้ตายไปที่โรงแรม ขณะที่จำเลยอุ้มและลากผู้ตายเพื่อจะเข้าไปในห้องพัก พยานโจทก์เห็นเหตุการณ์และพบว่าผู้ตายมีบาดแผลมีโลหิตไหลที่ศีรษะ โจทก์และโจทก์ร่วมไม่มีพยานหลักฐานยืนยันว่า จำเลยเป็นผู้ทำร้ายร่างกายผู้ตาย จะสันนิษฐานเอาจากบาดแผลที่ผู้ตายได้รับว่าเป็นเพราะผู้ตายถูกจำเลยทำร้ายหาได้ไม่ พยานหลักฐานเช่นนี้ถือเป็นพยานหลักฐานที่มีข้อสงสัยตามสมควร ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๗ วรรคสอง ไม้อาจลงโทษจำเลยในความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้ตายได้

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

(๒.๑) โจทก์มีหน้าที่นำสืบให้เห็นว่าคดีโจทก์ไม่ขาดอายุความร้องทุกข์

➤ ฎีกาที่ ๑๐๓๕/๒๕๔๐ ข้อหาความผิดฐานฉ้อโกงตาม ป.อ. มาตรา ๓๔๑ ซึ่งเป็นคดีความผิดอันยอมความได้นั้น โจทก์จะต้องนำสืบให้ได้ความว่าผู้เสียหายได้ทราบเรื่องความผิดและรู้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดเมื่อใด เพื่อที่จะได้ว่าผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ภายในกำหนด ๓ เดือนหรือไม่ เมื่อพยานหลักฐานของโจทก์ฟังไม่ได้ว่าผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ภายในกำหนด ๓ เดือน คดีของโจทก์จึงขาดอายุความแล้ว โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

(๒.๒) คดีรับของโจร แม้ทรัพย์อยู่ในความครอบครองของจำเลย โจทก์ต้องนำสืบให้เห็นว่าจำเลยครอบครองโดยรู้ว่าทรัพย์นั้นได้มาจากการกระทำความผิด

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

ฎีกาที่ ๘๘๑๖/๒๕๖๓ ในคดีความผิดข้อหารับของโจทก์นั้น โจทก์มีหน้าที่ต้องนำสืบให้เห็นว่าจำเลยซื้อทองคำดังกล่าวไว้โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ไม่ใช่เมื่อจำเลยเป็นผู้ครอบครองทองคำดังกล่าวแล้ว จำเลยต้องนำสืบแก้ตัวว่าตนไม่รู้ว่าตนได้มาจากการกระทำความผิด

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

ฎีกาที่ ๘๗๕๓/๒๕๕๐ ในคดีรับของโจรนั้น โจทก์มีหน้าที่ต้องนำสืบให้เห็นว่าจำเลยที่ ๑ ครอบครองยานยนต์ของผู้เสียหายไว้ โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินอันได้มาจากการกระทำความผิดเข้าลักษณะลักทรัพย์ ไม่ใช่เมื่อจำเลยที่ ๑ เป็นผู้ครอบครองรถจักรยานยนต์ของผู้เสียหายแล้วจำเลยที่ ๑ จะต้องนำสืบแก้ตัวว่าตนไม่รู้ว่าตนเป็นทรัพย์สินที่จำเลยที่ ๒ ลักมา ทั้งเมื่อถูกจับกุมจำเลยที่ ๑ ก็ให้การปฏิเสธทันทีว่าเป็นทรัพย์สินที่จำเลยที่ ๒ ฝากไว้ โดยไม่ทราบจำเลยที่ ๒ ลักทรัพย์ของกลางมา การนำสืบของโจทก์จึงยังไม่พอพียงว่าจำเลยที่ ๑ กระทำความผิดฐานรับของโจร

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

(๒.๓) กรณีจำเลยให้การปฏิเสธ โจทก์มีหน้าที่ต้องนำสืบให้เห็นว่า จำเลยเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลย ในคดีที่โจทก์ขอให้เพิ่มโทษหรือนับโทษต่อ ไม่ใช่เรื่องที่ศาลจะรับรู้เอง

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

ฎีกาที่ ๓๕๒๐/๒๕๕๘ ข้อเท็จจริงที่ว่า จำเลยเคยต้องโทษและ พ้นโทษตามคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๔๓๓๘/๒๕๕๖ ของศาล จังหวัดระยอง เป็นข้อเท็จจริงต่างหากจากข้อเท็จจริงที่โจทก์ บรรยายว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิด และเป็น ข้อเท็จจริงที่โจทก์มีหน้าที่นำสืบให้ปรากฏ คดีนี้เมื่อศาลชั้นต้น อ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง จำเลยให้การรับสารภาพตาม ฟ้องโจทก์ทุกข้อกล่าวหา ตามบันทึกคำฟ้อง คำรับสารภาพ คำ พิพากษาคตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความ อาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๕๕ มาตรา ๒๐ ฉบับลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นกรรับสารภาพว่า ...

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

... ได้กระทำความผิดตามฟ้องเท่านั้น มิได้ให้การรับด้วยว่า จำเลยเคยต้องโทษและพ้นโทษในคดีที่โจทก์ขอให้เพิ่มโทษ เมื่อจำเลยไม่ได้ให้การรับในประเด็นดังกล่าว และที่ศาลอุทธรณ์หยิบยกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดีดังกล่าวขึ้นมา ก็เป็นการหยิบยกขึ้นมาเพื่อประกอบดุลพินิจในการรอลงโทษจำคุกให้แก่จำเลยหรือไม่เท่านั้น จึงยังถือไม่ได้ว่า จำเลยรับในเรื่องการเพิ่มโทษ เมื่อโจทก์ไม่ได้ให้นำสืบให้ปรากฏเช่นนั้น ข้อเท็จจริงจึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยเคยต้องโทษและพ้นโทษตามคดีอาญาข้างต้น

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

ฎีกาที่ ๖๒๕๕/๒๕๔๗ ข้อเท็จจริงที่ว่าจำเลยที่ ๑ เป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยที่ ๒ ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๑๖๖๘/๒๕๔๖ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๘๔๖/๒๕๔๖ ของศาลชั้นต้น เป็นข้อเท็จจริงต่างหากจากข้อเท็จจริงที่โจทก์บรรยายว่าการกระทำของจำเลยที่ ๑ เป็นความผิด และเป็นข้อเท็จจริงที่โจทก์มีหน้าที่นำสืบให้ปรากฏ คดีนี้ จำเลยที่ ๑ ให้การรับสารภาพเพียงว่าได้กระทำความผิดตามฟ้องเท่านั้น มิได้ให้การรับด้วยว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยที่ ๒ ในคดีที่โจทก์ขอให้เพิ่มโทษต่อ โจทก์ก็ไม่ได้ให้นำสืบให้ปรากฏเช่นนั้น ข้อเท็จจริงจึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๑ เป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยที่ ๒ ในคดีที่โจทก์ขอให้เพิ่มโทษต่อ

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

หมายเหตุ แต่กรณีที่จำเลยให้การรับว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีที่โจทก์ขอให้นับโทษต่อ ซึ่งอยู่ในศาลเดียวกันแล้ว แม้โจทก์ไม่แสดงว่าคดีที่ขอให้นับโทษต่อนั้นศาลลงโทษจำคุกจำเลยอย่างไร ถ้าความปรากฏต่อศาลว่าในคดีนั้นมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยแล้ว ศาลย่อมนับโทษจำคุกต่อให้ได้

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

ฎีกาที่ ๔๕๓/๒๕๕๘ โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๒๖๔๓/๒๕๕๖ และหมายเลขดำที่ ๒๖๔๕/๒๕๕๖ และมีคำขอให้นับโทษจำเลยต่อจากโทษในคดีดังกล่าว จำเลยให้การรับว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีที่โจทก์ขอให้นับโทษต่อ แม้โจทก์ไม่ได้แสดงให้ศาลทราบว่าคดีที่โจทก์ขอให้นับโทษต่อนั้น ศาลได้พิพากษาลงโทษจำเลยหรือไม่ อย่างไร ทั้งไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่ศาลรู้อีกก็ตาม แต่การจะนับโทษจำเลยต่อจากคดีอื่นหรือไม่เป็นดุลพินิจของศาล ประกอบกับก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาคดีนี้ ข้อเท็จจริงปรากฏต่อศาลเองว่า คดีที่โจทก์ขอให้นับโทษต่อ ศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุกจำเลยเป็นคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๔๖๘๒/๒๕๕๖ และหมายเลขแดงที่ ๔๖๘๗/๒๕๕๖ ศาลชั้นต้นจึงใช้ดุลพินิจนับโทษจำคุกจำเลยในคดีนี้ต่อจากโทษในคดีดังกล่าวได้ โดยไม่จำเป็นต้องให้โจทก์แสดงเพราะไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่โจทก์จะต้องนำสืบ

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

(๒.๔) คดีร้องขอคืนของกลางเป็นหน้าที่ของผู้ร้องผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ต้องนำพยานหลักฐานเข้าสืบหาใช้หน้าที่โจทก์ต้องนำสืบหักล้างไม่

ฎีกาที่ ๑๘๔/๒๕๒๔ ศาลพิพากษาริบเรือและของกลางอื่นแล้ว ผู้ร้องอ้างว่ามีได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำผิด เป็นหน้าที่ผู้ร้องต้องนำสืบให้ศาลเชื่อเช่นนั้น มิใช่หน้าที่โจทก์ต้องสืบหักล้าง

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๘๗๑/๒๕๖๔ การขอคืนของกลางที่ศาลสั่งริบตาม ป.อ. มาตรา ๓๖ เป็นส่วนหนึ่งของคดีอาญา ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงและมีได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของจำเลยเท่านั้นที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนได้ จึงเป็นหน้าที่ของผู้ร้องที่ต้องนำพยานหลักฐานเข้าสืบให้ได้ความ

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

(๒.๕) การขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มิใช่เนื้อหาความผิดอาญาที่โจทก์จะต้องนำสืบก่อน

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

➤ ฎีกาที่ ๘๘๔๔/๒๕๔๓ พ.ร.บ.มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดฯ มาตรา ๓๐ วรรคสาม บัญญัติให้เป็นที่ของผู้คัดค้านเป็นผู้มีหน้าที่พิสูจน์ว่าตนไม่มีโอกาสทราบหรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิด และจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด บทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าผู้คัดค้านมีภาระการพิสูจน์ เมื่อผู้คัดค้านเบิกความแต่เพียงลอยๆ ว่าจำเลยขอยืมรถยนต์ไปทำงาน ไม่ทราบว่าให้นำไปใช้ในการกระทำความผิดแต่ไม่ปรากฏเหตุผลความจำเป็น พฤติการณ์ของจำเลยที่ค้ายาเสพติด ผู้คัดค้านซึ่งเป็นภริยาควรจะต้องทราบเรื่องบ้าง พยานหลักฐานของผู้คัดค้านจึงยังไม่มีน้ำหนัก

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

(๒.๖) การที่โจทก์ฟ้องว่า จำเลยมีไม้หวงห้ามที่ยังไม่ได้แปรรูปและที่แปรรูปแล้วไว้ในความครอบครองโดยไม้ได้รับอนุญาตและไม่ได้รับยกเว้น เป็นหน้าที่จำเลยต้องนำสืบให้เห็นว่าไม้ดังกล่าวได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายและเข้าข้อยกเว้นตามกฎหมาย

โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน (ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๘๕๘/๒๕๖๔ โจทก์ฟ้องว่า จำเลยมีไม้พะยุงอันยังมิได้แปรรูปไว้ในความครอบครองโดยพิสูจน์ไม่ได้ว่าได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย และมีไม้พะยุงแปรรูปไว้ในความครอบครองโดยไม้ได้รับอนุญาตและไม่ได้รับยกเว้นตามกฎหมาย ขอให้ลงโทษตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๔๘, ๖๕ และ ๗๓ หากจำเลยจะต่อสู้ว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด จำเลยจะต้องพิสูจน์ให้เห็นได้ว่าไม้ท่อนอันเป็นของกลางเป็นไม้ที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ฯ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (ที่บัญญัติว่า ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งไม้หวงห้ามอันยังมิได้แปรรูป โดยไม่มีรอยตราค่าภาคหลวงหรือรอยตรารัฐบาลขายเว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าได้ไม้นั้นมาโดยชอบด้วยกฎหมาย) และไม้แปรรูปของกลางต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าเป็นกรณีที่เข้าข้อยกเว้นตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ฯ มาตรา ๕๐ (๔) (ซึ่งหมายถึงเป็นการแปรรูปไม้หรือมีไม้แปรรูปไว้ในครอบครองที่มีใช้ไม้หวงห้าม) อันเป็นบทบัญญัติในเรื่องภาระการพิสูจน์ของจำเลยในการนำสืบข้อเท็จจริงโดยเฉพาะอันจะทำให้ตนพ้นผิด

การตรวจพยานหลักฐาน

การตรวจพยานหลักฐาน การยื่นบัญชีระบุพยานและการ
เลื่อนคดี มีบัญญัติไว้ใน ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๓/๑, ๑๗๓/๒,
๑๗๕

มาตรา ๑๗๓/๑ บัญญัติว่า “เพื่อให้การพิจารณาเป็นไป
ด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม ในคดีที่จำเลย
ไม่ให้การหรือให้การปฏิเสธ เมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้อง
ขอ หรือศาลเห็นสมควร ศาลอาจกำหนดให้มีวันตรวจ
พยานหลักฐานก่อนกำหนดวันนัดสืบพยานก็ได้ โดยแจ้งให้
คู่ความทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบสี่วัน

การตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

ก่อนวันตรวจพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่งไม่น้อยกว่า
เจ็ดวัน ให้คู่ความยื่นบัญชีระบุพยานต่อศาลพร้อมสำเนาใน
จำนวนที่เพียงพอ เพื่อให้คู่ความฝ่ายอื่นรับไปจากเจ้า
พนักงานศาลและถ้าคู่ความฝ่ายใดมีความจำเป็นจะยื่นบัญชี
ระบุพยานเพิ่มเติม ให้ยื่นต่อศาลก่อนการตรวจ
พยานหลักฐานเสร็จสิ้น

การยื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมเมื่อล่วงพ้นระยะเวลา
ตามวรรคสองจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากศาล เมื่อผู้
ร้องขอแสดงเหตุอันสมควรว่าไม่สามารถทราบถึง
พยานหลักฐานนั้นหรือเป็นกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่ง
ความยุติธรรม หรือเพื่อให้โอกาสแก่จำเลยในการต่อสู้คดีอย่าง
เต็มที่

การตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

ถ้าพยานเอกสารหรือพยานวัตถุอยู่ในความครอบครองของบุคคลภายนอก ให้คู่ความที่ประสงค์จะอ้างอิงขอให้ศาลมีคำสั่งเรียกพยานเอกสารหรือพยานวัตถุดังกล่าวมาจากผู้ครอบครองโดยยื่นคำขอต่อศาลพร้อมกับการยื่นบัญชีระบุพยาน เพื่อให้ได้พยานเอกสารหรือพยานวัตถุนั้นมาก่อนวันตรวจพยานหลักฐานหรือวันที่ศาลกำหนด”

การตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

มาตรา ๑๗๓/๒ บัญญัติว่า “ในวันตรวจพยานหลักฐาน ให้คู่ความส่งพยานเอกสารและพยานวัตถุที่ยังอยู่ในความครอบครองของตนต่อศาล เพื่อให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตรวจสอบ เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น อันเนื่องจากสภาพและความจำเป็นแห่งพยานหลักฐานนั่นเอง หรือพยานหลักฐานนั้นเป็นบันทึกคำให้การของพยาน หลังจากนั้นให้คู่ความแต่ละฝ่ายแถลงแนวทางการเสนอพยานหลักฐานต่อศาล และให้ศาลสอบถามคู่ความถึงความเกี่ยวข้องกับประเด็นและความจำเป็นที่ต้องสืบพยานหลักฐานที่อ้างอิงตลอดจนการยอมรับพยานหลักฐานของอีกฝ่ายหนึ่ง เสร็จแล้วให้ศาลกำหนดวันสืบพยาน และแจ้งให้คู่ความทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ในกรณีที่โจทก์ไม่มาศาลในวันตรวจพยานหลักฐานให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เมื่อศาลเห็นสมควรหรือคู่ความฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดร้องขอ ศาลจะมีคำสั่งให้สืบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องประเด็นสำคัญในคดีไว้ล่วงหน้าก่อนถึงกำหนดวันนัดสืบพยานก็ได้”

มาตรา ๑๗๕ บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ศาลจะดำเนินการพิจารณาตลอดไปจนเสร็จโดยไม่เลื่อนก็ได้”

ถ้าพยานไม่มา หรือมีเหตุอื่นอันควรต้องเลื่อนการพิจารณา ก็ให้ศาลเลื่อนคดีไปตามที่เห็นสมควร”

การตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

๑. การกำหนดให้มีวันตรวจพยานหลักฐานเป็นดุลพินิจของศาล

➢ จาก ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๓/๑ ที่บัญญัติว่า “...เมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอหรือศาลเห็นสมควร ศาลอาจกำหนดให้มีวันตรวจพยานหลักฐานก่อนกำหนดวันนัดสืบพยานก็ได้...” แสดงให้เห็นว่า การที่ศาลจะกำหนดให้มีวันตรวจพยานหลักฐานก่อนวันสืบพยานนั้นถือเป็นดุลพินิจของศาล ไม่ใช่บทบังคับที่ศาลต้องปฏิบัติทุกคดี ด้วยเหตุนี้ คดีที่ไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน เช่น ลักทรัพย์ รับของโจร ทำร้ายร่างกาย เบิกความเท็จ ฟ้องเท็จ ศาลสามารถนัดสืบพยานโจทก์จำเลยได้โดยไม่ต้องกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนได้

การตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

- ฎีกาที่ ๓๒๗๖/๒๕๖๑ ในวันตรวจพยานหลักฐาน โจทก์ปฏิเสธการตรวจพยานหลักฐาน แล้วศาลมีคำสั่ง ให้นำคดีสืบพยานโจทก์และจำเลยต่อไป เท่ากับศาลมี คำสั่งเป็นอย่างอื่นอันเนื่องจากสภาพและความจำเป็น แห่งพยานหลักฐานตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๓/๒ ประกอบ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓ และเป็นการยกเลิกไม่กำหนดให้มีวันตรวจ พยานหลักฐาน

การตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

- ฎีกาที่ ๕๗๖๕/๒๕๕๖ การที่ศาลกำหนดให้มีการ สืบพยานหลักฐานก่อนวันที่จะมีการ สืบพยานกันจริงๆ เป็นกระบวนการเพื่อให้การ ดำเนินคดีมีความพร้อมและถือเป็นดุลพินิจของ ศาล ฉะนั้น การที่ศาลไม่เห็นสมควรกำหนดให้มี การตรวจพยานหลักฐานจึงมิได้มีผลถึงกับทำให้ กระบวนการพิจารณารับฟังไม่ได้

การตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

๒. เงื่อนไขการกำหนดให้มีวันตรวจพยานหลักฐาน

(๒.๑) ศาลต้องกระทำเพื่อให้การพิจารณาเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม ดังนั้น หากคดีเรื่องใด สภาพและลักษณะแห่งคดีไม่มีเหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องกระทำเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว ศาลก็ไม่จำเป็นต้องกำหนดให้มีวันนัดตรวจพยานหลักฐานก็ได้

การตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

(๒.๒) ต้องเป็นคดีที่จำเลยไม่ให้การ (ในทางปฏิบัติถ้าจำเลยไม่ให้การก็ถือว่าจำเลยให้การปฏิเสธอยู่แล้ว) หรือให้การปฏิเสธเท่านั้น

เนื่องจากคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพ ถ้าไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ต้องสืบพยานประกอบคำรับสารภาพ ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยได้เร็วขึ้น และแม้อยู่ในหลักเกณฑ์ต้องสืบพยานประกอบคำรับสารภาพ โดยสภาพจะไม่มี ความยุ่งยากซับซ้อนเท่าใดนัก การสืบพยานโจทก์เพียงนัดเดียวและไม่ก็ปาก ศาลก็สามารถพิพากษาคดีได้แล้ว ด้วยเหตุนี้ กฎหมายจึงกำหนดว่าให้มีวันตรวจพยานหลักฐานเฉพาะคดีที่จำเลยไม่ให้การหรือให้การปฏิเสธเท่านั้น ทั้งนี้ ย่อมขึ้นอยู่กับรูปคดีและข้อต่อสู้ของจำเลยประกอบกัน

การตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

หมายเหตุ คดีในชั้นใต้สวนมูลฟ้อง อันเป็นกระบวนการพิจารณาก่อนศาลมีคำสั่งประทับฟ้องไว้พิจารณา เป็นเรื่องให้ศาลตรวจสอบพยานหลักฐานเบื้องต้นว่าคดีโจทก์มีมูลเพียงพอที่ศาลจะประทับฟ้องไว้หรือไม่ ทั้งยังเป็นเรื่องระหว่างโจทก์กับศาล จำเลยยังไม่มีสิทธินำพยานมาสู้ ฉะนั้น กรณียังไม่เข้าเกณฑ์ที่ศาลจะกำหนดให้มีวันตรวจพยานหลักฐานก่อนวันนัดใต้สวนมูลฟ้องได้ แม้จำเลยจะให้การปฏิเสธก็ตาม

การตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

(๒,๓) นอกจากศาลจะเห็นสมควรแล้ว คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะร้องขอศาลกำหนดให้มีวันตรวจพยานหลักฐานก่อนกำหนดวันนัดสืบพยานก็ได้

➢ หมายความว่า กรณีที่ศาลเห็นสมควรเอง ย่อมเป็นดุลพินิจของศาลอยู่แล้ว แต่ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอ ก็ยังเป็นดุลพินิจของศาลที่จะเห็นสมควรตามที่คู่ความฝ่ายนั้นร้องขอหรือไม่เช่นกัน หาใช่ว่าเมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอแล้ว ศาลจะอยู่ในบังคับที่ต้องกำหนดให้มีวันตรวจพยานหลักฐานก่อนกำหนดวันนัดสืบพยานแต่อย่างใดไม่

การตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

๓. เมื่อศาลกำหนดให้มีวันตรวจพยานหลักฐาน ศาลต้องแจ้งกำหนดวันตรวจพยานหลักฐานให้คู่ความทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๔ วัน

เพราะในวันตรวจพยานหลักฐาน คู่ความต้องส่งพยานเอกสารและพยานวัตถุทั้งหมดต่อศาลเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งตรวจสอบ ทั้งแต่ละฝ่ายยังต้องแถลงแนวทางการนำเสนอพยานหลักฐานของตนต่อศาลด้วย จึงจำเป็นต้องใช้เวลาแก่คู่ความในการทำบัญชีระบุพยานยื่นต่อศาลพร้อมสำเนาเอกสารให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง กับต้องขอให้ศาลมีคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลภายนอกด้วย กฎหมายจึงกำหนดระยะเวลามาตรฐานว่าศาลต้องแจ้งให้คู่ความทราบกำหนดวันตรวจพยานหลักฐานล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๔ วัน ไม่ได้ ซึ่งในทางปฏิบัติมักกำหนดระยะเวลามากกว่า ๑๔ วัน อันขึ้นอยู่กับปริมาณคดีที่มีในแต่ละวันของศาลนั้น ๆ

การตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

(๓.๑) ผลของการไม่แจ้งกำหนดวันตรวจพยานหลักฐานให้คู่ความทราบล่วงหน้า

➤ หากศาลไม่แจ้งกำหนดวันตรวจพยานหลักฐานให้คู่ความทราบล่วงหน้า หรือแจ้งให้คู่ความทราบแต่น้อยกว่า ๑๔ วัน หรือวิธีการส่งหมายนัดวันดังกล่าวให้คู่ความทราบล่วงหน้ากระทำโดยมิชอบ ย่อมทำให้คำสั่งศาลที่กำหนดวันตรวจพยานหลักฐานนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งจะส่งผลให้...

การตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

ก. คู่ความไม่ต้องยื่นบัญชีระบุพยานภายในกรอบเวลาตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๓/๑ วรรคสองและวรรคสาม

ข. คู่ความไม่ต้องยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งเรียกพยานเอกสารและพยานวัตถุจากบุคคลภายนอกพร้อมทั้งบัญชีระบุพยาน ตาม มาตรา ๑๗๓/๑ วรรคสี่

ค. คู่ความไม่ต้องมาศาลในวันตรวจพยานหลักฐานและไม่ต้องปฏิบัติตามกระบวนการพิจารณาต่างๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้

การตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

(๓.๒) เมื่อคำสั่งกำหนดให้มีวันตรวจพยานหลักฐานของศาลกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย กระบวนการพิจารณาหลังจากนั้นย่อมไม่ชอบไปด้วย ศาลอาจเพิกถอนกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบนั้นได้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๗ ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕ แล้วดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ให้ถูกต้อง

การตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

แต่ถ้าศาลไม่เพิกถอนและไม่รับฟังพยานหลักฐานที่คู่ความยื่นเสนอต่อศาล โดยอ้างว่าคู่ความยื่นโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมายว่าด้วยการรับฟังและการยื่นพยานหลักฐาน

คู่ความฝ่ายที่เสียหายชอบที่จะคัดค้านคำสั่งดังกล่าวของศาลชั้นต้นต่อศาลอุทธรณ์ได้ เพื่อให้ศาลอุทธรณ์ยกคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้น แล้วยื่นสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นพิจารณาพิพากษาใหม่ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๘(๒) ได้

การตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

(๓.๓) กรณีโจทก์ไม่มาศาลในวันตรวจพยานหลักฐาน ให้นำ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม คือ ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง

แต่ถ้าศาลมีได้แจ้งกำหนดวันตรวจพยานหลักฐานให้คู่ความทราบล่วงหน้า หรือแจ้งให้คู่ความทราบแต่น้อยกว่า ๑๔ วัน หรือวิธีการส่งหมายนัดวันดังกล่าวให้คู่ความทราบล่วงหน้ากระทำโดยมิชอบ ย่อมมีผลเท่ากับโจทก์ยังไม่ทราบกำหนดนัดตรวจพยานหลักฐาน ฉะนั้น ถ้าในวันที่ศาลกำหนดตรวจพยานหลักฐานที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนี้ โจทก์ไม่มาศาล ย่อมไม่อยู่ในบังคับที่ศาลจะยกฟ้องโจทก์ได้

การยื่นบัญชีระบุงพยาน
กรณีมีการตรวจพยานหลักฐาน

๔. เมื่อศาลกำหนดให้มีวันตรวจพยานหลักฐาน
คู่ความมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีระบุงพยานหรือบัญชีระบุง
พยานเพิ่มเติมต่อศาลตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๓/๑

➤ เมื่อคดีอาญามีบัญชีคดีเรื่องการยื่นบัญชีระบุงพยาน
ก่อนวันตรวจพยานหลักฐานไว้โดยเฉพาะแล้ว ก็ไม่มี
ความจำเป็นต้องนำ ป.วิ.พ. เรื่องการยื่นบัญชีระบุง
พยานมาใช้บังคับแต่อย่างใด (ฎีกาที่ ๑๒๗๐/๒๕๖๓)

การยื่นบัญชีระบุงพยาน

กรณีมีการตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๐๓๒๘/๒๕๕๕ การยื่นบัญชีระบุงพยานในคดีอาญานั้น ป.วิ.อ. ได้
บัญญัติไว้โดยเฉพาะในมาตรา ๑๗๓/๑, ๑๗๓/๒ และ ๒๔๐ แล้ว โดยมี
เจตนารมณ์ไม่เน้นบังคับให้โจทก์ต้องระบุชื่อเอกสารแต่ละฉบับ หรือชื่อวัตถุ
แต่ละอันที่อยู่ในสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนไว้ในบัญชีระบุง
พยาน เพราะในคดีอาญาที่จำเลยไม่ให้การหรือให้การปฏิเสธ กฎหมายมี
มาตรการให้มีการตรวจพยานหลักฐานโดยให้โจทก์ส่งเอกสารและวัตถุที่โจทก์
จะอ้างเป็นพยานให้อีกฝ่ายตรวจสอบตามที่คู่ความร้องขอหรือศาลเห็นสมควร
ก่อนสืบพยานโจทก์ โดยมีวัตถุประสงค์ให้การพิจารณาเป็นไปด้วยความ
รวดเร็วต่อเนื่องและเป็นธรรม ซึ่งศาลมีอำนาจกำหนดให้มีวันตรวจ
พยานหลักฐานก่อนกำหนดวันนัดสืบพยานหรือไม่ก็ได้ ไม่จำเป็นต้องใช้ ป.วิ.พ.
เรื่องการยื่นบัญชีระบุงพยานในคดีแพ่งมาใช้บังคับในคดีอาญา ที่โจทก์อ้างใน
บัญชีระบุงพยานโจทก์ว่า “สรรพเอกสารและวัตถุพยานของกลางในสำนวนการ
สอบสวนคดีนี้” จึงเป็นการยื่นบัญชีระบุงพยานโดยชอบแล้ว

การยื่นบัญชีระบุงพยาน

กรณีมีการตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

(๔.๑) ก่อนวันตรวจพยานหลักฐานไม่น้อยกว่า ๗ วัน ให้คู่ความยื่นบัญชีระบุงพยานต่อศาลพร้อมสำเนาในจำนวนที่เพียงพอ เพื่อให้คู่ความฝ่ายอื่นรับไปจากเจ้าพนักงานศาล

(๔.๑.๑) กรณีที่โจทก์ยื่นบัญชีระบุงพยานน้อยกว่า ๗ วัน แต่เมื่อจำเลยได้รับสำเนาแล้วไม่คัดค้าน ทั้งทนายจำเลยยังได้ชักค้ำพยานที่โจทก์ระบุในบัญชีพยานนั้นด้วย แสดงว่าจำเลยไม่ได้เสียเปรียบ ศาลย่อมอนุญาตให้สืบและรับฟังพยานนั้นได้

การยื่นบัญชีระบุงพยาน

กรณีมีการตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๒๓๐/๒๕๖๓ ในคดีอาญาที่จำเลยไม่ให้การหรือให้การปฏิเสธ กฎหมายมีมาตรการให้ตรวจพยานหลักฐานโดยให้โจทก์ส่งเอกสารและวัตถุที่โจทก์จะอ้างเป็นพยานให้อีกฝ่ายตรวจสอบตามที่คู่ความร้องขอหรือศาลเห็นสมควรก่อนสืบพยานโจทก์ ... เมื่อโจทก์ยื่นบัญชีระบุงพยาน จำเลยได้รับสำเนาโดยไม่ได้คัดค้าน และยังปรากฏว่าทนายจำเลยทั้งสองชักค้ำพยานที่โจทก์ระบุในบัญชีระบุงพยานได้อีกด้วย การที่โจทก์ยื่นบัญชีระบุงพยานน้อยกว่า ๗ วัน อันเป็นการฝ่าฝืนต่อ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๓/๑ วรรคสอง จึงมิได้ทำให้จำเลยทั้งสองเสียโอกาสในการต่อสู้คดี ศาลชั้นต้นจึงมีอำนาจอนุญาตให้สืบและรับฟังพยานหลักฐานเช่นว่านั้นได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๕/๑ วรรคท้าย (เป็นกรณีที่ศาลเห็นว่าจำเป็นต้องสืบพยานหลักฐานนั้น เพื่อให้การวินิจฉัยชี้ขาดข้อสำคัญแห่งประเด็นเป็นไปโดยเที่ยงธรรม หรือเพื่อให้โอกาสแก่จำเลยในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ ศาลจึงมีอำนาจอนุญาตให้สืบและรับฟังพยานหลักฐานเช่นว่านั้นได้)

การยื่นบัญชีระบุงพยาน
กรณีมีการตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

(๔.๑.๒) กรณีโจทก์ยื่นบัญชีระบุงพยาน
ในวันตรวจพยานหลักฐาน โดยส่ง
พยานเอกสารและภาพถ่ายพยานวัตถุ
ต่อศาลเพื่อให้จำเลยตรวจสอบแล้ว ถือ
ว่ามีได้มีเจตนาที่จะเอาเปรียบจำเลย

การยื่นบัญชีระบุงพยาน

กรณีมีการตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

ฎีกาที่ ๓๔๖๓/๒๕๖๔ ในวันตรวจพยานหลักฐาน โจทก์ส่งพยาน
เอกสารและภาพถ่ายพยานวัตถุต่อศาลเพื่อให้จำเลยตรวจสอบ
ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๓/๒ วรรคหนึ่งแล้ว ซึ่งจะทำให้จำเลย
ได้รับความเป็นธรรมในการต่อสู้คดียิ่งกว่าการยื่นบัญชีระบุง
พยาน แสดงว่าโจทก์มีได้มีเจตนาที่จะเอาเปรียบจำเลย โจทก์เพ็ง
ยื่นบัญชีระบุงพยานในวันตรวจพยานหลักฐาน มิใช่เป็นการ
กระทำเพื่อให้การพิจารณาเป็นไปด้วยความไม่เที่ยงธรรม และ
พยานหลักฐานตามบัญชีระบุงพยานโจทก์มีทั้งพยานบุคคลซึ่ง
เป็นประวัติกษพยานและพยานหลักฐานอื่นที่ต้องสืบเพื่อให้การ
วินิจฉัยชี้ขาดข้อสำคัญแห่งประเด็นเป็นไปโดยเที่ยงธรรม การที่
ศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับบัญชีระบุงพยานโจทก์แล้วอนุญาตให้สืบและ
รับฟังพยานหลักฐานตามบัญชีระบุงพยานชอบด้วยกฎหมายแล้ว

การยื่นบัญชีระบุงพยาน

กรณีมีการตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

(๔.๑.๓) แม้องค์คณะในวันนัดพร้อมเพื่อประชุมคดี (ตรวจพยานหลักฐาน) จะเป็นคนละองค์คณะกันกับในวันนัดสืบพยาน และวันนัดฟังคำพิพากษา กระบวนพิจารณาดังกล่าวก็ชอบด้วยกฎหมาย เพราะมิใช่เป็นการเรียกคืนสำนวนคดีหรือโอนสำนวนคดีตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๓๓

การยื่นบัญชีระบุงพยาน

กรณีมีการตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

ฎีกาที่ ๓๔๔๕/๒๕๖๔ การกำหนดให้มีวันนัดพร้อมเพื่อประชุมคดีมีวัตถุประสงค์เพื่อให้จำเลยได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม โดยองค์คณะที่ได้รับเลือกให้เป็นองค์คณะประชุมคดีจะได้รับเลือกจากผู้พิพากษาที่มีประสบการณ์และมีความเข้าใจในการบริหารจัดการคดีเพื่อให้การกำหนดแนวทางในการดำเนินคดีเป็นไปอย่างถูกต้อง กระชั้นรัดกุม ไม่ฟุ่มเฟือย และมีมาตรฐานเดียวกัน ทำให้การพิจารณาคดีเสร็จสิ้นโดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ แม้อัตนึ่งองค์คณะในวันนัดพร้อมเพื่อประชุมคดีจะเป็นคนละองค์คณะกันกับในวันนัดสืบพยานและวันนัดฟังคำพิพากษา แต่การที่ ณ. กับ อ. นั่งพิจารณาคดีในวันนัดสืบพยานและวันนัดฟังคำพิพากษานั้น เนื่องมาจากการย้ายสำนวนคดีของผู้พิพากษาหัวหน้าศาลชั้นต้นตามมาตรา ๓๒ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ซึ่งการย้ายสำนวนคดีดังกล่าวไม่ได้ขัดต่อหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยระเบียบราชการฝ่ายตุลาการของศาลยุติธรรม ทั้งไม่มีบทบัญญัติใดกำหนดให้องค์คณะ ...

การยื่นบัญชีระบุงพยาน

กรณีมีการตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

... ประชุมคดีและองค์คณะพิจารณาต้องเป็นองค์คณะเดียวกัน เพราะเป็นการพิจารณาคดีคนละชั้นตอนกัน มีวัตถุประสงค์และวิธีการคัดเลือกองค์คณะผู้พิพากษาแตกต่างกัน นอกจากนี้ กรณีดังกล่าวยังไม่ใช่การเรียกคืนสำนวนคดีจาก น. และ ป. ซึ่งเป็นองค์คณะประชุมคดี และโอนสำนวนคดีให้ ณ. กับ อ. ตามบทบัญญัติมาตรา ๓๓ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม เนื่องจากการเรียกคืนสำนวนคดีหรือการโอนสำนวนคดีตามบทบัญญัติดังกล่าว หมายถึง กรณีที่มีการมอบหมายให้องค์คณะผู้พิพากษารับผิดชอบพิจารณาพยานหลักฐานและพิพากษา แต่มีเหตุที่จะกระทบกระเทือนต่อความยุติธรรมในการพิจารณาหรือพิพากษา อรรถคดีของศาลเท่านั้น กรณีจึงไม่ใช่การเรียกคืนสำนวนคดี ...

การยื่นบัญชีระบุงพยาน

กรณีมีการตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

... หรือการโอนสำนวนคดีโดยไม่ชอบดังที่จำเลยฎีกา ประกอบกับระหว่างการพิจารณาคดีของศาลชั้นต้นจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ไม่เคยโต้แย้งคัดค้านว่าผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีและสืบพยานไม่มีอำนาจพิจารณาคดีนี้ จนกระทั่งศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ซึ่งหากศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์สำหรับคดีในส่วนของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ด้วย จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ก็คงไม่ได้แย้งในปัญหาข้อนี้ จึงต้องถือว่า จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ยอมรับการดำเนินกระบวนการพิจารณาของผู้พิพากษาศาลชั้นต้นว่าเป็นไปโดยชอบตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ณ. และ อ. จึงเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีนี้ โดยชอบแล้ว

การยื่นบัญชีระบุงพยาน
กรณีมีการตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

(๔.๒) คู่ความฝ่ายใดประสงค์จะยื่น
บัญชีระบุงพยานเพิ่มเติม ให้ยื่นต่อศาล
ก่อนการตรวจพยานหลักฐานเสร็จสิ้น
โดยไม่ต้องขออนุญาตหรือได้รับ
อนุญาตจากศาลก่อนแต่อย่างใด

การยื่นบัญชีระบุงพยาน
กรณีมีการตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

(๔.๓) หลังจากตรวจพยานหลักฐานเสร็จสิ้นแล้ว
คู่ความยังมีโอกาสยื่นบัญชีระบุงพยานเพิ่มเติมได้ โดย
ได้รับอนุญาตจากศาล ซึ่งผู้ร้องต้องยื่นคำร้องขอระบุง
พยานเพิ่มเติมและแสดงเหตุอันสมควรว่า
ก. ผู้ร้องไม่สามารถทราบถึงพยานหลักฐานนั้น หรือ
ข. เป็นกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม
หรือ
ค. เพื่อให้โอกาสแก่จำเลยในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่

การขอให้ศาลมีคำสั่งเรียกพยาน
กรณีมีการตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

๕. คู่ความต้องขอให้ศาลมีคำสั่งเรียกพยานเอกสารหรือพยานวัตถุจากบุคคลภายนอกผู้ครอบครอง เพื่อให้ได้พยานหลักฐานดังกล่าวขึ้นก่อนวันตรวจพยานหลักฐานหรือวันที่ศาลกำหนด

(๕.๑) พยานหลักฐานที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งเรียกมานั้น จำกัดเฉพาะพยานเอกสารหรือพยานวัตถุเท่านั้น พยานบุคคลจึงไม่อยู่ในบังคับที่คู่ความต้องนำมาศาลในวันตรวจพยานหลักฐาน

การขอให้ศาลมีคำสั่งเรียกพยาน
กรณีมีการตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

(๕.๒) คู่ความที่ประสงค์จะอ้างอิงพยานเอกสารหรือพยานวัตถุซึ่งอยู่ในความครอบครองของบุคคลภายนอก ต้องยื่นคำขอให้ศาลออกคำสั่งเรียกพร้อมกับการยื่นบัญชีระบุพยาน เนื่องจาก ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๓/๑ วรรคสี่ กำหนดให้คู่ความต้องทำควบคู่กันไปพร้อมกัน ภายใต้กรอบระยะเวลาเดียวกัน

(๕.๓) ศาลต้องมีคำสั่งเรียกพยานเอกสารหรือพยานวัตถุจากบุคคลภายนอกผู้ครอบครอง เพื่อให้ได้พยานหลักฐานเช่นนั้น ก่อนวันตรวจพยานหลักฐาน หรือวันที่ศาลกำหนด

การขอให้ศาลมีคำสั่งเรียกพยาน
กรณีที่มีการตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

**๖. กระบวนพิจารณาที่เกี่ยวกับการตรวจ
พยานหลักฐาน ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๓/๒ กำหนดไว้ว่า**

**(๖.๑) ในวันตรวจพยานหลักฐาน ให้คู่ความส่ง
พยานเอกสารและพยานวัตถุที่ยังอยู่ในความ
ครอบครองของตนต่อศาล เพื่อให้คู่ความอีกฝ่าย
หนึ่งตรวจสอบ**

การขอให้ศาลมีคำสั่งเรียกพยาน
กรณีที่มีการตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

**ยกเว้น ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น (ไม่ต้องส่งพยานเอกสารหรือ
พยานวัตถุต่อศาลในวันตรวจพยานหลักฐาน) ซึ่งต้องเนื่องมาจาก
เหตุผล ๒ ประการ**

**ก. เหตุอันเนื่องมาจากสภาพและความจำเป็นแห่งพยานหลักฐาน
นั่นเอง (มักเป็นอสังหาริมทรัพย์ เช่น บ้าน ที่ดิน เครื่องบิน เรือยนต์
สังหาริมทรัพย์ที่เป็นวัตถุอันตราย)**

**ข. พยานหลักฐานนั้นเป็นบันทึกคำให้การของพยาน เนื่องจากคดี
บางเรื่องจำเลยเป็นผู้มีอิทธิพล หรือมีลักษณะเป็นองค์กร
อาชญากรรม หากให้มีการเปิดเผยข้อเท็จจริงในบันทึกคำให้การของ
พยาน อาจทำให้พยานนั้นถูกคุกคามข่มขู่ หรือได้รับภัยอันตรายได้**

การขอให้ศาลมีคำสั่งเรียกพยาน
กรณีที่มีการตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

ฉะนั้น เพื่อความปลอดภัยของพยานเหล่านี้ โจทก์ชอบที่จะร้องขอต่อศาลเพื่อของดเว้นไม่ส่งบันทึกคำให้การของพยานให้ฝ่ายจำเลยตรวจสอบ โดยอ้างเหตุผลเรื่องความปลอดภัยของพยาน หรือป้องกันมิให้จำเลยไปยุ่งเหยิง ช่มชู้ คุกคามพยาน อันอาจเป็นการยากที่จะนำตัวพยานนั้นมาเบิกความต่อศาลในภายหลัง ซึ่งถ้าศาลเห็นสมควร ศาลก็จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น คือสั่งโจทก์ไม่ต้องส่งบันทึกคำให้การพยานปากใดให้ฝ่ายจำเลยตรวจสอบก็ได้

การแถลงแนวทางเสนอ

พยานหลักฐานต่อศาล

(๖.๒) ในวันตรวจพยานหลักฐาน คู่ความแต่ละฝ่ายมีหน้าที่แถลงแนวทางการเสนอพยานหลักฐานต่อศาล

คำว่า “พยานหลักฐาน” หมายถึง พยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ ซึ่งคู่ความได้อ้างอิงไว้ในบัญชีระบุพยานทั้งหมด ไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของตนหรือของบุคคลภายนอก

การแถลงแนวทางการเสนอพยานหลักฐาน เป็นเรื่องขอให้ศาลหมายเรียกหรือจะนำมาสืบที่ศาลเอง หรือจะขอให้ส่งประเด็นไปสืบที่ศาลอื่น หรือจะขอให้ศาลออกไปเดินเผชิญสืบ หรือหากมีพยานเด็กที่ต้องนำมาสืบ ขอให้ศาลมีหนังสือถึงนักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ให้มาศาลในวันสืบพยานเด็กนั้นด้วย

การแถลงแนวทางเสนอ
พยานหลักฐานต่อศาล (ต่อ)

(๖.๓) ให้ศาลสอบถามคู่ความถึงความ
เกี่ยวข้องกับประเด็นและความจำเป็นที่
ต้องสืบพยานหลักฐานที่อ้างอิง ตลอดจน
การยอมรับพยานหลักฐานของอีกฝ่ายหนึ่ง
ซึ่งเป็นการให้ศาลบริหารจัดการคดี โดยตัด
สิ่งที่มีไข่เนื้อหาสาระสำคัญออกไป

กำหนดวันนัดสืบพยาน

(๖.๔) ศาลต้องกำหนดวันสืบพยาน และแจ้งให้คู่ความทราบ
ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วัน

กำหนดวันสืบพยานนี้ ต้องอยู่ภายใต้ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๔ ที่
กำหนดให้โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน เสร็จแล้วจึงให้จำเลยสืบแก้
โดยในวันนัดตรวจพยานหลักฐานเมื่อคู่ความมาพร้อมกันแล้ว
ศาลชอบที่จะให้คู่ความทราบถึงวันสืบพยานล่วงหน้าไม่น้อยกว่า
๗ วัน ไปเลย ซึ่งในทางปฏิบัติจะแจ้งให้ทราบเกินกว่า ๗ วัน อยู่
แล้ว เพราะวันสืบพยานในกรณีพิจารณาคดีต่อเนื่องต้องไปนัด
กันที่ศูนย์นัดความซึ่งวันที่คู่ความมีวันว่างตรงกันอาจจะเป็น ๑
เดือน หรือ ๒ เดือน

กำหนดวันนัดสืบพยาน (ต่อ)

(๖.๕) เมื่อศาลกำหนดวันนัดสืบพยานแล้ว ในระบบการพิจารณาคดีต่อเนื่องจะมีการนัดสืบพยานติดต่อกันไป

- เช่น นัดติดต่อกัน ๓ วันทำการ หรือนัดทุกวันพุธ หรือทุกวันพฤหัสบดี โดยกำหนดไว้ชัดเจน ซึ่ง ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๕ ให้ศาลจะดำเนินการพิจารณาตลอดไปจนเสร็จโดยไม่มีเดือน
- แต่ถ้าพยานไม่มา หรือมีเหตุอื่นอันควรต้องเลื่อนการพิจารณา ศาลจะเลื่อนคดีไปตามที่เห็นสมควรก็ได้

กำหนดวันนัดสืบพยาน (ต่อ)

ฎีกาที่ ๗๔๐๒/๒๕๕๑ โจทก์ขอให้ศาลออกหมายเรียกพยานโจทก์ตามบัญชีระบุพยานอันดับ ๒ ถึงอันดับ ๗ ให้มาศาลตามกำหนดเวลาที่ศาลนัดสืบพยานโจทก์ไว้ในวันที่ ๗ และ ๘ เมษายน ๒๕๔๗ แล้ว เมื่อพยานโจทก์ดังกล่าวไม่มาศาล โจทก์แถลงต่อศาลว่าพยานทั้งหมดได้รับหมายเรียกแล้ว จึงเป็นหน้าที่ของพยานที่จะต้องมาเบิกความต่อศาลตามกำหนดนัด จะถือว่าเป็นความผิดของโจทก์ที่ไม่ติดตามพยานมาศาลหาได้ไม่ และในวันนัดสืบพยานโจทก์วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๗ ศาลชั้นต้นให้เลื่อนการสืบพยานโจทก์โดยมีคำสั่งให้ออกหมายจับพยานโจทก์ดังกล่าวก็เพื่อให้ได้ตัวพยานมาเบิกความ จึงต้องใช้เวลาแก่โจทก์พอสมควรที่จะสามารถดำเนินการตามหมายจับได้ การที่ศาลชั้นต้นให้เลื่อนคดีไปเพียง ๑ วัน ...

กำหนดวันนัดสืบพยาน (ต่อ)

...โดยให้นำนัดสืบพยานโจทก์พร้อมพยานจำเลยตามที่นัดไว้ในวันรุ่งขึ้น เห็นได้ว่าเป็นเวลากระชั้นชิดไปสำหรับการติดตามจับพยาน ซึ่งไม่แน่ว่าจะยังพบตัวอยู่ตามที่อยู่ที่พยานเคยให้ไว้หรือไม่ เมื่อในวันนัดที่เลื่อนไปดังกล่าวปรากฏว่ายังไม่ได้ตัวพยานมาศาลตามหมายจับและโจทก์แถลงขอเลื่อนคดี โดยยังประสงค์จะติดตามพยานมาสืบ แม้จะได้ความจากโจทก์ว่าพยานทั้งหมดที่ศาลออกหมายจับมีอาชีพรับจ้างซึ่งมีที่อยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง แต่หากให้เวลาโจทก์พอสมควรโจทก์ก็อาจให้เจ้าพนักงานตำรวจติดตามสืบหาที่อยู่ของพยานและได้ตัวมาเบิกความต่อศาลได้ การขอเลื่อนคดีของโจทก์จึงมีเหตุอันควร กรณียังไม่สมควรที่ศาลชั้นต้นจะด่วนงดสืบพยานโจทก์ดังกล่าวทันทีอันอาจเป็นเหตุให้เสียความยุติธรรมได้ ขอบที่ศาลชั้นต้นจะเลื่อนการพิจารณาสืบพยานโจทก์ไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๕ วรรคสอง

กำหนดวันนัดสืบพยาน (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๔๔๘/๒๕๓๒ ในวันนัดสืบพยานโจทก์ครั้งแรก ทนายจำเลยที่ศาลชั้นต้นแต่งตั้งขอถอนตัว เพราะจำเลยแต่งตั้งทนายเข้ามาใหม่ เมื่อทนายจำเลยขอเลื่อนคดี ศาลชั้นต้นก็อนุญาตและนัดสืบพยานโจทก์ครั้งที่สอง ห่างจากวันนัดสืบพยานโจทก์ครั้งแรกประมาณ ๗๐ วัน ซึ่งเป็นระยะเวลาที่เนิ่นนานเพียงพอที่จำเลยจะพิจารณาขอถอนทนายความคนเดิม และแต่งตั้งทนายความคนใหม่เข้ามา และขอเลื่อนคดีเพื่อมิให้เดือดร้อนแก่พยานโจทก์ ซึ่งศาลชั้นต้นมีคำสั่งกำชับให้มาศาล แต่จำเลยกลับละเลยโดยมาร้องขอถอนทนายความคนเดิมพร้อมแต่งตั้งทนายความคนใหม่ กับร้องขอเลื่อนคดีในวันนัดซึ่งพยานโจทก์ได้มาศาลพร้อมแล้ว จึงเป็นเรื่องที่ไม่มีเหตุผลอันสมควรและส่อไปในทางประวิงคดีให้เนิ่นช้า ที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่อนุญาตให้จำเลยเลื่อนคดีจึงชอบแล้ว

กรณีไม่มีวันตรวจพยานหลักฐาน

ในกรณีศาลไม่กำหนดให้มีวันตรวจพยานหลักฐาน
มีวิธีการบัญญัติอยู่ในป.วิ.อ. มาตรา ๒๔๐ และ
๒๒๕/๑

โดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้

๑. กรณีศาลไม่กำหนดให้มีวันตรวจพยานหลักฐาน
จะต้องดำเนินการยื่นบัญชีระบุพยานเช่นเดียวกับ
กรณีตามป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๕/๑

กรณีไม่มีวันตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

(๑.๑) การไต่สวนมูลฟ้อง หรือการพิจารณา ป.วิ.อ.
มาตรา ๒๒๕/๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง กำหนดกรอบ
ระยะเวลายื่นบัญชีระบุพยานไว้แตกต่างกัน

ก. โจทก์เป็นผู้ยื่น ต้องยื่นบัญชีระบุพยานต่อศาลไม่น้อย
กว่า ๑๕ วัน ก่อนวันไต่สวนมูลฟ้องหรือวันสืบพยาน
แล้วแต่กรณี

ข. จำเลยเป็นผู้ยื่น ต้องยื่นต่อศาลก่อนวันสืบพยาน
จำเลย

กรณีไม่มีวันตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

(๑.๒) การไต่สวนคำร้องขอคืนของ
กลางที่ศาลสั่งริบ หรือร้องขอให้ริบ
ทรัพย์สิน ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องยื่นบัญชี
ระบุพยานต่อศาลไม่น้อยกว่า ๗ วัน
ก่อนวันไต่สวน

กรณีไม่มีวันตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

๒. เมื่อระยะเวลาในการยื่นบัญชีระบุพยานตาม ป.วิ.อ. มาตรา
๒๒๕/๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง สิ้นสุดไปแล้ว คู่ความหรือ
บุคคลที่เกี่ยวข้องอาจร้องขออนุญาตอ้างพยานหลักฐานต่อศาล
ได้ ก่อนเสร็จสิ้นการสืบพยานของฝ่ายนั้น

โดยต้องมีเหตุอันสมควรแสดงได้ว่า ตนไม่สามารถทราบได้ว่า
ต้องนำพยานหลักฐานบางอย่างมาสืบ หรือไม่ทราบว่า
พยานหลักฐานบางอย่างได้มีอยู่ หรือ มีเหตุสมควรอื่นใด ถ้าไม่
แสดงเหตุดังกล่าวอย่างใดอย่างหนึ่ง ศาลย่อมไม่อนุญาตได้
(ฎีกาที่ ๓๐๐๓/๒๕๒๕)

กรณีไม่มีวันตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

ฎีกาที่ ๕๐๕๓/๒๕๔๒ โจทก์ยื่นคำร้องขอระบุนพยานเพิ่มเติมคือพันตำรวจเอก ส. และพันตำรวจตรี ป. หลังจากสืบพยานโจทก์ไปแล้ว อ้างเหตุว่า เพิ่งทราบจากคำพยานโจทก์ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตำรวจที่ร่วมสืบสวนและติดตามจับกุมจำเลยมา ตั้งแต่ต้นว่า พันตำรวจเอก ส. และพันตำรวจตรี ป. กับพวกที่โจทก์ขอระบุนพยานเพิ่มเติมเป็นผู้สกัดจับจำเลยได้ ส่วนพยานโจทก์ที่นำเข้าสู่สืบไปแล้วเป็นเพียงผู้ติดตามเข้าสมทบในการจับกุมจำเลยทั้งสามภายหลัง ดังนี้ ย่อมถือได้ว่ามีเหตุอันสมควรอื่นใดที่โจทก์จะระบุนพยานพันตำรวจเอก ส. และพันตำรวจตรี ป. เป็นพยานเพิ่มเติมได้ แม้จะพ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดแล้ว ประกอบกับพยานทั้งสองปากนี้ไม่มีพยานคู่กับพยานโจทก์ที่ได้เบิกความไปแล้ว จำเลยย่อมมีโอกาสที่จะถามค้านและนำสืบหักล้างพยานที่โจทก์ขอระบุนพยานเพิ่มเติมนี้ได้เต็มที่ จำเลยจึงไม่เสียเปรียบ และเมื่อเป็นพยานสำคัญ การที่จะวินิจฉัยชี้ขาดข้อสำคัญแห่งประเด็นให้เป็นที่ยุติโดยเที่ยงธรรมจึงต้องสืบพยานทั้งสองปากนี้ การที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ระบุนพยานเพิ่มเติมจึงชอบแล้ว

กรณีไม่มีวันตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

ฎีกาที่ ๔๓๓๑/๒๕๔๔ จำเลยยื่นบัญชีระบุนพยานเพิ่มเติมเกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด และไม่ได้แสดงให้เห็นว่ามีเหตุอันสมควรที่จำเลยไม่สามารถทราบได้ว่าต้องนำพยานบุคคลและยานเอกสารดังกล่าวมาสืบเพื่อประโยชน์แก่จำเลย หรือไม่ทราบว่าพยานหลักฐานดังกล่าวได้มีอยู่ หรือมีเหตุอันสมควรอื่นใด ในเมื่อพยานบุคคลที่จำเลยอ้างระบุเพิ่มเติมเป็นพนักงานของจำเลยเอง และพยานเอกสารที่อ้างก็เป็นเอกสารที่อยู่ในความครอบครองของจำเลยซึ่งจำเลยควรได้รู้มาก่อนแล้ว กรณีจึงไม่มีเหตุที่ร้องขอระบุนพยานเพิ่มเติม

กรณีไม่มีวันตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

๓. กรณีคู่ความหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่ได้ยื่นบัญชี
ระบุพยานไว้ คู่ความหรือบุคคลดังกล่าวนั้นต้องแสดง
ให้เป็นที่พอใจแก่ศาลว่า มีเหตุอันสมควรที่ไม่สามารถ
ยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานตามกำหนดเวลาดังกล่าว
ได้ ก่อนเสร็จสิ้นการพิจารณา ศาลจะอนุญาตให้
สืบพยานได้ต้องเห็นว่า จำเป็นจะต้องสืบ
พยานหลักฐานดังกล่าว เพื่อให้การวินิจฉัยชี้ขาดข้อ
สำคัญแห่งประเด็นเป็นไปโดยเที่ยงธรรม

กรณีไม่มีวันตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

๔. พยานหลักฐานที่ศาลมีอำนาจสืบพยานเพิ่มเติม
ตาม **ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๘** ที่บัญญัติว่า “ระหว่าง
พิจารณาโดยพลการหรือคู่ความฝ่ายใดร้องขอ ศาล
มีอำนาจสืบพยานเพิ่มเติม จะสืบเองหรือส่ง
ประเด็นก็ได้” คู่ความไม่ต้องยื่นบัญชีระบุ
พยานหลักฐานต่อศาลภายในกรอบเวลาตาม **ป.วิ.อ.**
มาตรา ๑๓๓/๑ และ ๒๒๕/๑

กรณีไม่มีวันตรวจพยานหลักฐาน (ต่อ)

ฎีกาที่ ๘๓๓๕/๒๕๕๓ พยานหลักฐานที่ศาลมีอำนาจสืบพยานเพิ่มเติมตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๘ นั้น มิใช่การกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด หรือเป็นข้อเท็จจริงและรายละเอียดที่กฎหมายบังคับว่าโจทก์จะต้องบรรยายมาในฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๘ (๕) อีกทั้งมิใช่พยานหลักฐานที่คู่ความประสงค์ที่จะนำสืบสนับสนุนข้ออ้างหรือข้อเถียงของตนจะต้องนำสืบในกรณีปกติอันจะตกอยู่ในบังคับแห่ง ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๕/๑ หรือมาตรา ๑๗๓/๑ ที่คู่ความจักต้องยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานต่อศาลภายในกำหนดเวลาตามบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นแต่อย่างใด

ผลของการไม่ยื่นบัญชีระบุพยาน

๕. ผลของการไม่ยื่นบัญชีระบุพยานในคดีอาญา
(๕.๑) คู่ความที่ไม่ได้ยื่นบัญชีระบุพยานเลย
ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๕/๑ วรรคสี่ ห้ามมิให้ศาลอนุญาตให้สืบและรับฟังพยานหลักฐานนั้น
หากศาลปลั่งเปลื้องปล่อยให้คู่ความนำสืบพยานหลักฐานนั้นไป ก็ต้องห้ามมิให้ศาลรับฟัง

ผลของการไม่ยื่นบัญชีระบุงพยาน (ต่อ)

เว้นแต่จะสามารถให้สืบและรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้
เมื่อศาลเห็นว่า

- ก. จำเป็นที่จะต้องคุ้มครองพยาน หรือ
- ข. จำเป็นจะต้องสืบพยานหลักฐานดังกล่าวเพื่อให้การวินิจฉัยชี้ขาดข้อสำคัญแห่งประเด็นเป็นไปโดยเที่ยงธรรม (ฎีกาที่ ๑๒๗๐/๒๕๖๓) หรือ
- ค. เพื่อให้โอกาสแก่จำเลยในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่

ผลของการไม่ยื่นบัญชีระบุงพยาน (ต่อ)

๖. กรณีที่ศาลไม่กำหนดวันตรวจ
พยานหลักฐาน

คู่ความที่จะอ้างเอกสารที่อยู่ในความครอบครองของตน ต้องยื่นพยานเอกสารนั้นต่อศาลก่อนวันนัดสืบพยานไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๔๐ วรรคหนึ่ง

ผลของการไม่ยื่นบัญชีระบุงพยาน (ต่อ)

ฎีกาที่ ๓๒๗๖/๒๕๖๑ กรณีไม่กำหนดวันตรวจพยานหลักฐาน คู่ความที่ประสงค์จะอ้างเอกสารในครอบครองของตน ต้องยื่นเอกสารนั้นต่อศาลก่อนวันนัดสืบพยานไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน เพื่อให้อีกฝ่ายตรวจและขอคัดสำเนา ก่อนจะนำสืบพยานเอกสารนั้น เว้นแต่...หรือศาลเห็นสมควรตั้งเป็นอย่างอื่น การที่โจทก์ไม่ยื่นพยานเอกสารต่อศาลก่อนวันสืบพยานวันที่ ๒๘ ถึงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๗ และไม่ยื่นบัญชีพยานต่อศาลตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๕/๑ วรรคหนึ่ง ... สำหรับเอกสารที่ไม่อยู่ในสำนวนการสอบสวนนั้น...

ผลของการไม่ยื่นบัญชีระบุงพยาน (ต่อ)

...แม้มาตรา ๒๔๐ วรรคสาม ให้ศาลมีอำนาจไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้น และมาตรา ๒๒๕/๑ วรรคสี่ บัญญัติห้ามมิให้ศาลอนุญาตให้สืบและรับฟังพยานหลักฐานนั้น แต่ก็เป็นดุลพินิจของศาลเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม หรือเห็นว่าจำเป็นต้องสืบพยานหลักฐานดังกล่าวเพื่อให้การวินิจฉัยชี้ขาดข้อสำคัญแห่งประเด็นเป็นไปโดยเที่ยงธรรม ศาลก็มีอำนาจอนุญาตให้สืบและรับฟังพยานหลักฐานเช่นนั้นได้ เมื่อการสมคบทำความผิดเป็นคดีสำคัญ ศาลล่างจึงมีอำนาจให้สืบและรับฟังพยานหลักฐานนั้นได้ การยื่นบัญชีระบุงพยานโจทก์และการสืบพยานเอกสารที่โจทก์ส่งต่อศาลในวันดังกล่าวจึงชอบแล้ว

ผลของการไม่ยื่นบัญชีระบุงพยาน (ต่อ)

จบการบรรยาย ครั้งที่ ๙

ขอขอบคุณ

บรรยายครั้งต่อไป

วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เวลา ๑๘.๐๐ - ๑๙.๕๐ น.

